Инв. 5[illegible]9

215 М. Чакмаров

Манас

Панка

3 общ. дет.

Рукопись

[illegible]

1966 г.

[illegible]

Манастын ата бабаларынан
Улантуу № 3. тетрадь. 1

Олуянын тукуму,
Хан Орумбет жол баштап,
Найза сайыт туу аштап,
Аттана чыкты кол баштап,
Турачы башка жан деген,
Туйгун болду Орумбет
Адамдан башка жеп суйлон,
Бубул болду Орумбет,
Атасы чапкан жолду альт,
Алтын сан кара колду альт,
Баатыр болду Орумбет,
Кол баштаган мер болуп,
Аалайдан ашкан эр болуп,
Мусулман журтка бел болуп,
Калайык эл журтуна
Калалуу корчон чеп болуп,
Орумбетин кылчаны,
Жаратканга эп болуп
Атакты альт калуна
Аргын Ногой эли деп,
Салган экен Орумбет,
Атасынын жолуна
Думоктуу журтун атасы,
Тийчен экен болага
Тунку атасы Кайгы Асан,
Олонун берген батасы,
Бата тийин хан болгон
Кол адамдан бир башка
Бир жаралган жан болгон
Кармаган кылыч болоштуу
Корчолык кан душмандын
Канчасын кырып жоготту
Эл тискинин бурбаган
Ахаарат кылыч адамга

Эр кармакан кылсын
Кыштактун чыгыш
Кырмакчан жок болсо
Шумкар абдыраган басынган
Өзөнүн жээгинен бир башка
Аякан майда жок кашка
Дөң жагат кендеден
Тургандан бир башка
Бала өрүлөсү сүрөгөн
Чачылган ала кургак
Ногойдун эки аяктан
Ашуудан бата атан
Жаны кырка жеткен кез
Жалын болуп элеси
Бата бүрүп балага
Жеси ачаштан кеткен кез
Жубубу деген жайы бар
Нурматтуу Ногой айлы бар
Жедеген мойин жери бар,
Өрүн Ногой эки бар
Байтак чечи бут сунуп
Баарысы жооргайы элибиз
Чит агытын куш салып
Карысы жооргайт элибиз
Өрөмак байлап куруп ат
Сүрөн жаштар элибиз
Өкүрү ууру болсо деп
Өлүбөстүн жолдогу
Төлөп жаштар элибиз
Өлүбөстүн жайбашы
Бөлөнө бала болуптур,
Өрүн мен Ногойдун,
Жүрүшөсү тааныштуу
Өкүрүүдө мынган сыр кашка
Кенебей чөлү бир башка
Өлүбөстүн жайбашы
Эй кудуна жыйналган
Эрдек тууда болгула
Өлүүчүгө барбайлар

Кенен. дөңсө алгола
Коз морсо Жубубу,
Өлүм Шумкарбу төбөгүла
Өртүлгөн издеп барда деп
Коз морсо Жубубу
Сарыт кабар сайба деп,
Өлүм жоң аскер дүркүтүн
Найдын сары малака
Өлүмү жубубу арага
Ачка кетип өрүлбөгөн,
Өлүк курсо кашкырбын
Коюп чөлбөрс алып кетпейт
Суук, жара алып кетпейт
Ханга кетип өрүлбөгөн,
Күндөн өлүп жүлөбөй,
Коодан өлүп суудабай
Өз тарыхын жазайлы
Чөлүү тигин жазайлы
Жубубу кенен Сайлыда
Өлүмүн арык бар
Сүрөгөн Ногой өргүнча
Башкача балган болка бар
~~Ногойдун~~ Байга ~~Жубубу~~
Өрүлбөстүн Байга Жубубу
Коюз чуу магытуп
Жаны кылган жайлоодо
Жерге тунгой болосо
Бөлүнөт канча самаасы
Кайдай болуп жетпей деп,
Кала жолтоодон бүркүрөп
Элем ыр молосу
Бала бажыда коз бубу
Баарысы өлгөй чүркүрөп
Голгоо тартып Жубубу
Коз ылгап чуу жолдо
Гүлдөгөндө бир жеткен кашка ыр
Кайласа Ногой Хан

Мандайканан сылагы
Мунун ашын жогот кетпеген деп
Жалгызынын туусунуп
Өтө бастыр Сары-хан
Кошчолон чыгарган кулубу
Кайгайбаса ногой хан
Уялап жатпан кезинде
Кабар айткан шекилду
Көрүп ичеги сыз этип
Чыгып туштук бастыр
Бакырды кулубурап сайрасын
Бала бөрөлөрүн урду салынтыр
Эркек бешен кыз бешен
Өлүгүнөн ала көрүп деп
Көрөөн бар чыгып бар
Тегерегин калыптанып
Бапанын бактан көлөкө
Ак кеме ак бурганбай
Ак самын ак чырганбай
Мандайын чыгып көрүнөт
Эркек элдин кулагын
Ак чыгып кулагын
Ак боз бээ алынып
Ай чырагына толушуп
Эркегин кабар уялап сөз
Канча киши ал киндик
Ак күйөөгүн кыз тууп
Канча кабар салынып
Бардык элдер билишип
Эркинбай деген баш болуп
Ишенимдеп киши чыгарыптыр
Орунбектин бөлөсүнө
Кулубу эркек тууду деп
Бардык кабар салыштыр
Сүйүнүчү ордогонго
Өкүлөп ысапсыз чоң кайдан
Жарчыны кармап киши келе
Башчыдан барган эркинбай
Канча деген ай гар бар

Ак ай гардын үй чүрөдө
Чыгып жүк-мүк үй эмес
Бир сары бээ бээси бар,
Адам баласын өлөңү
Багып чыгып кайбар ата эмес бар
Өлөндөн жаныштын токуз болуп ал
Көкүл сага мүлк болот
Деп Орунбек Хан дарегидага сүйүнүч-
сүт берип сапаасы тамын
Көкүлү эсеөлөп коюу ачылып
Ак тушсиз бүркөшүп компо ачко
Эркектетүп Хан Орунбек бу балалар
Кайра эркек баргалап келе
Көрүнүп де тосолбой калып
Жүрөк жай кылып

Той берүүгө камсынып
Өлүп жыгып эр де башчы
Өлүм алдында астына
Сөз бүлүүнү сөз башчы
Бүлүү алдында астына
Түз кармаган ыссы башчы
Мунун алды астына
Кереметтүү келгендерге
Эр элдин өкүлдөрү
Бүлүү алдында астына
Бакыр мисти коюп тоңу
Бардык алды астына
Тайга кармап өлбөйсөң
Кармалап алды астына
Ага ыраазы ачка бол
Роза алды астына
Ак сары башын жай болот
Ак боз бээ той болот
Мунун чоң го кебетеси
Мунун күчүк кебетеси
Тактатмай кармап жай болот
Жайбаган алдын бардыгы

Жая кыз жан жолу
Үсөшүшөн кудай көмөкчүсүз
Саатың Үлүк Өрүмбет
Төлөп берип бара жатам
Өлөөнөөгө аң жолуп
Ойлоносуң оңой көйчүлө
Убүдү мен Өрүмбет
Көчөсүна салыштыр
Өрүмбет үлүк асыл кан
Көчөсүна салыштыр
Өлөөн жолбо кол сунуп
Жөй оюнан жолдон кол какпаңы
Бата сурап бүлөштыр
Чогулушкан калың жыйын
Молдо мен Энеңе
Өтөм жолдо көйгөй деп
Калың жыйын жолдошуңар
Өтөм жүрө кол алып
Кеп айтпаңы чеченге
Конду төрөп косолбо
Чогулушкан турушуп
Өтөм жүрө көйгөй деп
Чогулушкан калың жыйын
Ушулар га толушуңар
Өтөм жүрө кол алып,
Өтөм жолдой бойдо деп
Түрө айтпаңа бата алып
Калың көчөлөш жүрөгүңө
Өрүмбет Кайран Убүдү
Чогулушкан калың жыйын
Алмайсың деп кол жолдо
Түрү өлөөң Ачуу
Түрөлөр бекен көчөгүңө
Үлүлөнө өтөшүнө
Кайлактабаң кан эмес
Кашкөй бар эмес
Кайк сүрөгөн жакан эмес
Кайлаңдап жүрө жүрөлө
Эмес бүлө үйүңүлө

Кайлаңдап келе жаткан
Жалгыз аялдан сөлөкөт
Төрөй алып көйгөлөп
Баланын ата жок болот?
Эйдеп сенде үйүңүлө
Кайлаңдаган сүрөө
Кайлаңдап кулак сүрөй кайкайып
Эрнек төрөйт көйгөлөп
Ата Сары-хан болот деп айтты.
Жолдон түшүп жалгыз
Чогулушкан калың жыйын,
Бабаңа чогуу келгиле
Өрүмбөт хандын балага
Ата Сары-хан балдын деген
Деп Замбак мен Өрүмбөт келип
Чогулушту. Калк чогуп бүркүрөп,
Кан хандын бабасы
Ушалаган жолдо
Өрүмбөт хандын балага
Ата Сары-хан, балдын деп айтып,
Баласын бери бабасы
Хан Өрүмбөт төрө үлүк
Садага берип балага
Өрүмбөт ишеп кыска кудайсонун
Алтынбөлөн Энеңе чогулуңар
Баласын жолуп өлөөнүңө
Гүлөөнүн кылып, Ак Эне бабасына
Берилип Эне төрөштү. Эми жүрөгүн Өрүмбөт сурап, Ушул ишайына
Ишайна берип. Эне эркинде
Калк сөзүнөдө хан өлөөнүнө
Бабаңа ишеңгөн ишенгенде
Өлөөнүнө ишенип жеңгенсүз өлөөнүн
Алак салына ишенгенде
Алтынбайдын жүрөгүн өлөөк
Деген болгон. Өлөөктөн бир
Бала туулган алын ала
Коз калбын деген болгон.